

INTRODUCCIÓ GENERAL

El meu interès per aprofundir en l'estudi de l'Estimulació Primerenca va aparèixer l'any 1990 quan la direcció de Mireia C.E, escola on treballa, va contractar els serveis d'uns assessors externs per tal que ajudessin el desenvolupament d'una metodologia molt especial per a l'etapa d'Educació Infantil. Tant el primer any d'aplicació com en els anys successius, els resultats observats en els alumnes de dos i tres anys van ser sorprenents. Durant les diferents fases d'aplicació del programa van començar a emergir dubtes i interrogants que més tard van ser part important dels motius que em van fer plantejar un estudi més seriós en relació el que estava treballant. Juntament amb la ignorància sobre el que estava aplicant em preguntava quins factors originaven aquelles respostes tan espectaculars en infants tan petits. A més a més, se'm van plantejar problemes de consciència davant efectes tan sorprenents. Molt sovint em repetia que treballàvem amb nens/es petits/es i no pas amb màquines. Podrien aquests infants patir algunes conseqüències no desitjades a llarg termini? Encara dos motius més em van empènyer a aprofundir el tema de la tesi: la possibilitat de poder donar resposta algun dia a les preguntes iròniques i mal intencionades d'alguns companys/es d'altres cicles de l'escola on treballa i, el segon és que sempre agrairé a la Dra. Maria Pla, catedràtica de Didàctica Educativa de la Universitat de Barcelona, l'empenta que em va donar i el camí que em va obrir per saber-ne més. El 27 d'octubre de 1992 aquesta mateixa professora va suggerir la possibilitat de fer una tesina i em va animar de veritat a estudiar en profunditat el **Programa d'Estimulació Primerenca (PEP)**. Un programa en què ella no hi estava gens d'acord, però pel qual va mostrar molta curiositat perquè volia saber què passava realment. He de dir que no em va agradar gaire que expressés el seu desacord, però alhora vaig admirar la inquietud que va mostrar per saber més del tema. He d'afegir que el seu parer em va encoratjar per a embranchar-me en la tasca, si més no, per a poder demostrar-li algun dia que el que fèiem a l'escola no eren *bestieses*. Més tard, la magnitud de l'estudi barrejat amb l'enyorament del món universitari, van esdevenir una tesi doctoral. D'aquesta manera va néixer la recerca que estic duent a terme: va sorgir de la *curiositat* per buscar resposta a una realitat desconeguda, profana i potser mal interpretada.

L'assessorament extern del Programa d'Estimulació Primerenca a l'escola va començar el curs 1990/91. El que ens van explicar els experts la primera vegada em va recordar dos llibres de l'autor americà Glenn Doman que m'havia llegit feia alguns anys, i que m'havien deixat molt intrigada, els títols dels quals eren *Cómo enseñar a leer a su bebé* (1964,

1981a, 1991a) i *Cómo enseñar matemáticas a su bebé* (1979, 1981b, 1994a). En aquells temps (anys 84/85) va néixer la meua filla petita, l'Anna, i he de confessar que em va fer por aplicar-li, com a mare, algunes de les directrius que proposava l'autor dels llibres. Així doncs, la proposta dels assessors de seguida em va interessar. Era possible tal i com deia Glenn Doman que els nens/es de dos anys o més petits/es poguessin llegir? Ara que tenia l'oportunitat de conèixer algú que m'assegurava l'èxit de les propostes de Doman valia la pena aprofitar el moment.

Vaig decidir començar a incorporar a l'aula el nou programa però només amb quatre de les activitats suggerides. Tot i que vaig treballar poca cosa ja que m'ho vaig prendre com una experimentació, a veure què passava, els resultats van ser sorprenents: alguns alumnes llegien paraules, altres recitaven la sèrie numèrica, altres tot l'abecedari... Cal afegir que tenia alumnes d'edats barrejades (un, dos i tres anys), i que curiosament els més petits van ser els més receptius. El segon any, curs 1991/92, va anar molt millor. Tenia l'experiència del primer i ja hi vaig afegir totes les activitats proposades. Vaig treballar-ho sistemàticament, abandonant i canviant tot el que havia fet en cursos anteriors. Vaig deixar d'utilitzar el llibre de fitxes típic i la programació tòpica, i en vaig elaborar una de nova, amb les activitats del nou programa incloses. Els resultats van tornar a ser sorprenents, molt més encara que el curs anterior.

Val a dir que abans de la introducció del PEP estava convençuda que el nen/a de dos o tres anys era petit/a i que, per la seva edat, estava limitat a certs aprenentatges. Argumentava que, pel seu estadi de desenvolupament, l'alumnat d'aquestes edats només podia fer el que estava establert que fes, i fins que no madurés i passés a un altre estadi, no es podia fer cap altra cosa que esperar. Si no aprenien un nou concepte, no passava res, ja madurarien. Per aquests motius m'havia dedicat a cuidar els nens/es, a treballar moltíssim els hàbits, a seguir totes les activitats que em proposava la programació d'una editorial i a deixar-los madurar tranquil lament. Amb l'aplicació del nou Programa d'Estimulació Primerenca gairebé cada dia es produïen fets, actuacions o comentaris que em sorprenien i em motivaven a seguir. Això succeïa, per exemple, quan un nen/a de dos anys et deia alguna cosa com "Aquesta és la bandera del Japó", i afegia: "Japó no és d'Europa"; o quan algun altre manifestava "Toulouse-Lautrec és un pintor de quadres com Velázquez i com Picasso"; o quan un tercer exclamava amb expressió de

descobriment: “Jo tinc la *i* en el meu nom”. Aleshores tots els meus supòsits piagetians sobre el desenvolupament i aprenentatge dels infants van començar a trontollar i se'm van plantejar alguns interrogants pels quals no tenia resposta. Val a dir que no totes les qüestions van sorgir en aquells temps, sinó que a mesura que he anat aprofundint en el tema he afegit noves inquietuds tal i com queda palès en el capítol sisè. Les respostes que vull trobar giren entorn a quatre grans preguntes:

Quins són els antecedents i orígens teòrics del Programa d'Estimulació Primerenca ?

Quines activitats proposa el Programa d'Estimulació Primerenca i quin és el seu suport teòric?

Hi ha una tipologia estàndard d'alumnat, de model docent o de centre educatiu a l'hora d'aplicar el Programa d'Estimulació Primerenca?

Quins resultats es deriven de
l'aplicació escolar del Programa
d'Estimulació Primerenca?

La tesi doctoral que presento s'emmarca dins de l'etapa de l'Educació Infantil i consta de set parts: la primera aprofundeix en els orígens i suports teòrics del Programa d'Estimulació Primerenca; en la segona es descriuen i fonamenten teòricament les activitats del programa; els criteris de la investigació i el seu desenvolupament es troben en la tercera part, que es complementa amb l'anàlisi de les dades de la quarta; en la cinquena part s'hi troben les conclusions de la tesi i, a la penúltima i última, s'hi poden cercar la bibliografia emprada i els annexos.

És important d'assenyalar que aquest treball de recerca i aprofundiment s'ha dut a terme en nou fases o períodes durant uns quants anys, en les quals s'ha anat perfilant l'objecte psicopedagògic d'estudi, alhora que ha anat convergint amb els continguts científics propis d'una tesi doctoral.

OBJECTE PSICOPEDAGÒGIC (I)			
Aproximació al Programa d'Estimulació Primerenca (PEP)	Aplicació del Programa d'Estimulació Primerenca (PEP)	Aproximació al Programa d'Estimulació Primerenca de les Intel·ligències (PEPI)	Aplicació i formació del Programa d'Estimulació Primerenca de les Intel·ligències (PEPI)

+

DESENVOLUPAMENT CIENTÍFIC (II)								
Inquietuds i reflexions		Recollida de les dades		Procés investigador			Elaboració de la Tesi Doctoral	
Escola Mireia C.E.		Escola Mireia C.E		UB(BCN)	Blanquerna (BCN)	Philadelphia (USA)	Altres Escoles d'Educació Infantil	
1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97 1997-98	1998-99 1999-00	2000-01 2001-02 2002-03
1a. fase	2a. fase	3a. fase	4a. fase	5a. fase	6a. fase	7a. fase	8a. fase	9a. fase

Resum de la investigació: objecte psicopedagògic i desenvolupament científic (I + II)

OBJECTE PSICOPEDAGÒGIC (I)						
Aplicació del PEP		Aproximació al PEPI			Aplicació i formació PEPI	
ACTIVITATS (7)		ACTIVITATS (7) + 11			ACTIVITATS (7 + 11) + 60	
<ul style="list-style-type: none"> · psicomotricitat · passeig · audició musical · passada bits/rètols · altres llengües · rítmica · repeticions lingüístiques 		INTEL·LIGÈNCIES (7) + 3 <ul style="list-style-type: none"> - Visual, Auditiva, TÀCTIL - Motriu, Musical, Lingüística, Científiconatural, Logicomatemàtica, ARTÍSTICA - EMOCIONAL, COMPORTAMENTAL 			INTEL·LIGÈNCIES (7+3) + 5 <ul style="list-style-type: none"> - SENSORIALS: Visual, Auditiva, Tàctil, GUSTATIVA, OLFACTIVA - MOTORES: Motriu, Musical, Lingüística, Científiconatural, Logicomatemàtica, Artística, - INTRAPERSONALS: Emocional, Comportamental, COGNITIVA, TRANSCENDENT 	
Formulació inquietuds teòriques (Teoria Constructivista) Recerca bibliografia		Formulació inquietuds teòriques. Teoria: Estimulació Primerenca de les Intel·ligències. Recerca bibliografia.			Formulació inquietuds teòriques. Teoria: Estimulació Primerenca de les Intel·ligències i PEPI. Recerca bibliografia.	
Escola Mireia C.E		UB(BCN)	Blanquerna (BCN)	Philadelphia (USA)	Altres Escoles d'Educació Infantil	
1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97 1997-98	1998-99 1999-00	2000-01 2001-02 2002-03
3a. fase	4a. fase	5a. fase	6a. fase	7a. fase	8a. fase	9a. fase

Resum cap a la consolidació del PEPI

DESENVOLUPAMENT CIENTÍFIC (IIa)						
Recollida de les dades (Tesina)		Procés investigador			Elaboració de la Tesi Doctoral	
Tesi Doctoral: - Fonts directes - Fonts indirectes		Tipus recerca Tipus de disseny Criteris de rigor			Tesi Doctoral Anàlisi dades qualitatives Anàlisi dades quantitatives	
Escola Mireia C.E		UB(BCN)	Blanquerna (BCN)	Philadelphia (USA)	Altres Escoles d'Educació Infantil	
1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97 1997-98	1998-99 1999-00	2000-01 2001-02 2002-03
3a. fase	4a. fase	5a. fase	6a. fase	7a. fase	8a. fase	9a. fase

Resum de l'evolució cap a la Tesi Doctoral (IIa)

DESENVOLUPAMENT CIENTÍFIC (IIb)						
Recollida de les dades		Procés investigador			Elaboració de la Tesi Doctoral	
1a. Anàlisi diaris 2n trimestre P 2 curs 1992/93		1a. Anàlisi diaris 2n trimestre P 3 curs 1993/94			3a. Anàlisi diaris 2n trimestre P 3 curs 1993/94	
1a. Categorització diaris 2n trimestre P 2 curs 1992/93		1a. Categorització diaris 2n trimestre P 3 curs 1993/94			3a. Categorització diaris 2n trimestre P 3 curs 1993/94	
		2a. Anàlisi diaris 2n trimestre P 3 curs 1993/94			2a. Anàlisi diaris 2n trimestre P 2 curs 1992/93	
		2a. Categorització diaris 2n trimestre P 3 curs 1993/94			2a. Categorització diaris 2n trimestre P 2 curs 1992/93	
		1r. Sistema provisional de categories i macrocategories numèric/alfabètic			2n. Sistema definitiu de categories i macrocategories alfabètic	
		1a. Definició provisional del sistema categorial i macrocategorial			2a. Definició definitiva del sistema categorial i macrocategorial alfabètic	
					Anàlisi qüestionaris IEA P 3 i P 4	
Escola Mireia C.E		UB(BCN)	Blanquerna (BCN)	Philadelphia (USA)	Altres Escoles d'Educació Infantil	
1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97 1997-98	1998-99 1999-00	2000-01 2001-02 2002-03
3a. fase	4a. fase	5a. fase	6a. fase	7a. fase	8a. fase	9a. fase

Resum de l'evolució cap a la Tesi Doctoral (IIb)